

Szűz Mária-oltár Nagyszalókról

Alkotó	Ú.n. Szmrecsányi mester műhelye
Készítés ideje	1480 körül
Anyag	fenyőfa, hársfa
Technika	festett, aranyozott
Leltári szám	55.47.1

Leírás

Szekrény 195 (23 cm talapzat) x 140 x 36 cm

Oltárszárnyak: 195 x 69 cm

(tábla festett felülete: 88 x 57)

Predella: 48 x 198 x 41 cm

Proveniencia

Nagyszalókról került a Magyar Nemzeti Múzeumba 1916-ban, majd 1917-ben csere útján a Keresztény Múzeumba. A szakirodalomban hosszú ideig (tévesen) felkai oltárként szerepelt.

A nagyszalóki Szűz Mária-oltárt 1916-ban (júni 30., 35. sz.) vette a MNM a Szent Miklós-oltárral együtt, előbbinek vera icon ábrázoló predellája volt a leírás szerint. A leltárkönyv szerint a nagyszalóki Mária-oltárt 1917-ben elcserélték az esztergomi múzeummal a leibici oltárért. Mindezt további adattári dokumentumok is igazolják:

276/915. 1915. szept. 17-i levelében Varjú Elemér beszámol az igazgatónak a nagyszalóki oltárok megszerzésének ügyéről. A Szűz Mária-oltár leírása szerint a szárnyak belső felén Mária életének, külső felén a passió jeleneteit ábrázolták, a predellán a vera icon - ez megfelel a ma Esztergomban őrzött oltárnak, melynek külső szárnyképein a középkorban álló szentek alakjai voltak, a barokk korban azonban átfestették és a passió jelenetei kerültek rájuk. A legutóbbi tisztításkor kerültek elő a középkori festékrétegek.

197/917. Engedélyt kérnek a minisztertől, hogy elcseréljék a nagyszalóki Mária-oltárt: „Az oltárra gyűjteményeinkben nem volt feltétlenül szükség, mert ugyanazon műhelyből származó s teljesen hasonló típusú szárnyasoltárt már megelőzően szereztünk a Nagyszalókkal szomszédos Felka templomából.” (Adatok Kocsis Alexandra gyűjtéséből)

Részletes érvelést és szakirodalmi áttekintést lásd Tomka 2022.

A felkai oltárt 1936-ban vette át a Nemzeti Múzeumtól a Szépművészeti Múzeum.

Restaurálás

1933 Nikássy Lajos, 1986 Hernády Szilvia és Laurentzy Mária

Bibliográfia

- Tomka Gábor: Oltárok és leltárak. Nyomozás és téves műtárgyazonosítás ügyében. In Folia História XXXVI. A Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Évkönyve 2020.
- Cséfalvay Pál, szerk.: Keresztény Múzeum, Esztergom. Budapest, 1993. Corvina, 176 (Török Gy.)
- Poszler Györgyi: Kisvárosi és falusi Mária oltárok. Adalékok a szmrecsányi főoltár mesterének működéséhez. In:

Annales de la Galerie Nationale Hongroise/ A magyar Nemzeti Galéria évkönyve 1991. Budapest 1991, 97 - 102.

- 1540 I. In: Galéria Slovenska Národna Galéria 3 Stare Umenie 23- 65. Bratislava 1975, 23 - 65.
- Anton Glatz: Doplnky k spišskej tabuľkovej maľbe z obdobia 1440
- Mucsi András: Az esztergomi Keresztény Múzeum Régi Képtárának katalógusa. Budapest, 1975, Corvina, 13.
- Radocsay D.: A középkori Magyarország faszobrai, Budapest, 1967, 85, 164.
- Boskovits Miklós-Mojzer Miklós-Mucsi András: Az esztergomi Keresztény Múzeum képtára (Budapest, 1964. Akadémiai Kiadó), 131-132, 191.
- Radocsay: L'autel de la Vierge de Felka - Velka. In: Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts 6 (1955) 27-34, 87-91.
- Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Budapest 1955, 129, 302.
- Radocsay Dénes: Az esztergomi kiállítás magyar anyaga. Szabad Művészet IX. 1955. I. 1. sz. 7-13. 10-11.
- Magyarország műemléki topográfiája I. Esztergom 1. Esztergom műemlékei (összeállította: Genthon István; Budapest 1948), 32.
- Genthon István: A régi magyar festőművészet. Vác, 1932, Pestvidéki Nyomda, 69-70.
- Fenyő-Genthon 1931, 459.
- Gerevich Tibor: Esztergomi Műkincsek, in Prímás Album, Budapest 1928, 179-263., 219.
- Kenczler Hugó gyakornok jelentése felsőmagyarországi tanulmányútjáról. Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1912. évi állapotáról Bp. 1913, 272.
- Divald Kornél: Szepesvármegye művészeti emlékei. Budapest 1906 I-III., II. 44.
- Babura, L.: A nagyszalóki r. kath. templom, iskola és plébánialak történetének rövid vázlata. A szepesmegyei Történelmi Társulat Évkönyve I. Lőcse 1885, 102.

